

Skatteutskottets yttrande 2024/25:SkU10y

Partipolitiska lotterier

Till kulturutskottet

Kulturutskottet har beslutat att ge skatteutskottet tillfälle att senast den 20 maj 2025 yttra sig över regeringens proposition 2024/25:154 Partipolitiska lotterier samt följdmotionerna till propositionen i de delar som rör skatteutskottets beredningsområde.

Skatteutskottet har beslutat att yttra sig över propositionen och kommittémotionerna 2024/25:3403 (S), 2024/25:3402 (V) yrkande 1, 2024/25:3404 (C) yrkande 1 samt 2024/25:3409 (MP) yrkande 3.

Utifrån de utgångspunkter som skatteutskottet ska beakta anser utskottet att kulturutskottet bör tillstyrka propositionen och avstyrka motionsyrkandena.

I yttrandet finns en avvikande mening (S, V, C, MP).

Utskottets överväganden

Partipolitiska lotterier

Propositionen

Regeringen föreslår bl.a. att spelskatt ska betalas för s.k. partipolitiska lotterier, dvs. lotterier som tillhandahålls med licens för spel för allmännyttiga ändamål av en licenshavare som enligt sina stadgar själv är, eller har till syfte att främja

1. ett parti som har rätt till stöd enligt lagen om statligt stöd till politiska partier eller
2. en sidoorganisation till ett sådant parti.

Motionerna

I motion 2024/25:3403 av Lawen Redar m.fl. (S) yrkas att riksdagen avslår propositionen. Motionärerna anför bl.a. att partipolitiska lotterier liksom andra allmännyttiga ändamål är undantagna från skatt. Att nu föreslå beskattning enbart för dessa, utan tydliga skäl, innebär godtycklig lagstiftning. Det riskerar att försvaga civilsamhället och snedvrider konkurrensen till förmån för andra organisationer.

I motion 2024/25:3402 av Vasiliki Tsouplaki m.fl. (V) yrkande 1 föreslås att riksdagen avslår propositionen. Motionärerna anför bl.a. att merparten av remissinstanserna konstaterar att regeringens förslag innebär en riktad lagstiftning mot Socialdemokraterna och mot partiets möjligheter att finansiera sin verksamhet. Även för ungdomsförbundet SSU är överskottet från lotteriet en viktig inkomst. Motionärerna anför att det som utredaren själv konstaterar inte finns några belägg för att allmänhetens förtroende för partierna och spelmarknaden skulle vara hotat av rådande ordning, vilket var det ursprungliga skälet till förslagen.

I motion 2024/25:3404 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 1 föreslås att riksdagen avslår propositionen. Motionärerna anför bl.a. att man tycker att alla allmännyttiga lotterier ska behandlas lika.

I motion 2024/25:3409 av Mats Berglund m.fl. (MP) yrkande 3 föreslås ett tillkännagivande till regeringen om att partipolitiska lotterier även fortsättningsvis ska undantas från spelskatt. Motionärerna anför bl.a. att utifrån att spel från allmännyttig verksamhet bör regleras lika bör varken partipolitiska organisationer eller andra allmännyttiga organisationer betala spelskatt. Enligt motionärerna bidrar de allmännyttiga lotterierna varje år med stora summor till svenskt föreningsliv och intäkterna är en viktig inkomstkälla som tryggar både verksamheten och föreningslivets oberoende.

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar regeringens bedömning att villkoren för partipolitiska lotterier i större utsträckning kommer att likna de som gäller för statliga lotterier om undantaget från spelskatt tas bort. Partipolitiska lotterier kommer genom förslaget, till skillnad från andra allmännyttiga lotterier där ett skatteundantag är motiverat, att beskattas på samma sätt och med samma skattesats som andra lotterier på lotterimarknaden, t.ex. statliga lotterier.

Regeringen anser att ett borttagande av skatteundantaget för partipolitiska lotterier är motiverat bl.a. av ett behov av att reglera spelmarknaden på ett sätt som i första hand värnar intäkter till andra allmännyttiga ändamål. Utskottet har inget att invända mot denna motivering.

Föreningsfriheten enligt artikel 11 i Europakonventionen innefattar rätten för politiska partier att söka och ta emot finansiering. Det är enligt regeringen förväntat att införandet av spelskatt för partipolitiska lotterier leder till att förmånstagarnas intäkter från sådana lotterier minskar. Utskottet anser inte att förslaget därmed skulle kunna likställas med ett förbud mot en viss typ av partifinansiering. Inte heller innebär en spelskatt några förändringar när det gäller partiernas möjligheter till intäkter från andra finansieringskällor. Utskottet delar därför regeringens bedömning att det inte utgör någon begränsning av föreningsfriheten eller diskriminering av föreningsfriheten att ta bort skatteundantaget.

Den inskränkning i näringsfriheten som en spelskatt för partipolitiska lotterier kan innebära får enligt utskottet anses proportionerlig i förhållande till syftena att ta bort en omotiverad villkorslättnad för partier och att säkerställa goda förutsättningar till intäkter från lotterier för de organisationer som har ett reellt behov av sådana intäkter. Inte heller syftar borttagandet av skatteundantaget för partipolitiska lotterier till att gynna någon person eller något företag. Utskottet anser därför, likt regeringen, att en beskattning av partipolitiska lotterier är förenlig med näringsfriheten.

Sammantaget anser skatteutskottet att kulturutskottet bör tillstyrka propositionen i berörda delar och avstyrka motionerna 2024/25:3403 (S), 2024/25:3402 (V) yrkande 1, 2024/25:3404 (C) yrkande 1 samt 2024/25:3409 (MP) yrkande 3.

Stockholm den 20 maj 2025

På skatteutskottets vägnar

Niklas Karlsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Niklas Karlsson (S), Eric Westroth (SD), Boriana Åberg (M), Bo Broman (SD), Markus Wiechel (SD), Marie Nicholson (M), Ilona Szatmári Waldau (V), Cecilia Engström (KD), Anders Ådahl (C), Jimmy Ståhl (SD), Anders Ekegren (L), Blåvitt Elofsson (S), Crister Carlsson (M), Patrik Björck (S), Janine Alm Ericson (MP), Marcus Andersson (S) och Lena Bäckelin (S).

Avvikande mening

Partipolitiska lotterier (S, V, C, MP)

Niklas Karlsson (S), Ilona Szatmári Waldau (V), Anders Ådahl (C), Blåvitt Elofsson (S), Patrik Björck (S), Janine Alm Ericson (MP), Marcus Andersson (S) och Lena Bäckelin (S) anför:

Partipolitiska lotterier är liksom andra allmännyttiga ändamål undantagna från skatt. Att nu föreslå beskattning enbart för partipolitiska lotterier, utan tydliga skäl, innebär godtycklig lagstiftning. Det riskerar att försvaga civilsamhället och snedvrider konkurrensen till förmån för andra organisationer. Förklaringen till att en spelskatt skulle slå så hårt mot partipolitiska lotterier är att de enligt spelförordningen i likhet med andra ideella föreningar inte får ge ut mer än 50 procent i vinståterbetalning till spelarna. Den begränsningen har inte de kommersiella spelbolagen, exempelvis nätkasinon, som betalar ut upp till 96 procent i vinståterbetalning.

Vi och merparten av remissinstanserna konstaterar att regeringens förslag innebär en riktad lagstiftning mot Socialdemokraterna och mot partiets möjligheter att finansiera sin verksamhet. De skäl som angetts för lagstiftningen saknar grund och kan därmed inte ses som legitima.

Vi ser också en risk att regeringen i förlängningen kommer att utvidga inskränkningarna till fler organisationer och därmed fortsätta att inskränka civilsamhällets finansiering, som man gjort på andra områden.

Enligt vår mening bör därmed kulturutskottet med bifall till motionerna 2024/25:3403 (S), 2024/25:3402 (V) yrkande 1 och 2024/25:3404 (C) yrkande 1 avstyrka propositionen.